

fordre dette; det er saa usigtigt og klart oplyst af vor høitærede Indvrigsminister ved Sagens første Behandling i det andet Thing. Der er nu kun tilbage 6,500 Fæstere med 50—55,000 Edr. Harkorn Bøndergods. Naar vi nu regne 1,500 Rd. for hver Ed. Harkorn Bøndergods, saa ville vi for de 40 eller 50,000 Edr. Harkorn faae en Capital, som divideret med 3 vilde give 25 til 30 Millioner Rd. Det er virkelig formeget at skulle give en saadan Sum kort til Mænd, som man har sat ind i en Stilling, i hvilken de have staaet mere sikrede end de fleste Andre, have kunnet berige sig, have kunnet opdrage deres Børn og tillige gaae saaledes fremad, at de have kunnet samle sig en Formue til at kjøbe deres Gaard for, naar Tiden kommer. At give en saadan Sum til dem, der ere saaledes stillede, finder jeg vilde være urigtigt mod de andre Medborgere, som meget ofte kunne have ønsket ved Fæstledighed at være bleve satte ind i en saadan Stilling. Jeg kan heller ikke gaae ind paa, at man saaledes saa at sige aldeles vil annullere Grundlovens § 82. Der staaer deri udrykkeligt: Eiendomsretten er ufænkkelig; skal den afløses for Almuevellets Skyld, saa skal den afløses mod fuld Erstatning. Nu maae De erindre, mine Herrer, at der er Forskjel paa den Ret, hvormed Godseierne besidde deres Eiendomme. Der er de Godseiere, som have det saaledes, at Godset abjektivt skal gaae i Arv til deres Efterkommere, og at Staten har Indseende med, at de ikke bruge deres Formue, men at denne altid bliver tilstede, og dernæst er der de frie Godseiere, vi, som deels have kjøbt vore Eiendomme til dyre Priser, deels have modtaget dem i Arv, i hvilken Anledning vi ogsaa have betalt meget betydelige Afgifter til Staten, for at conserveres i vor reilige Eiendom; jeg kan saaledes paavise et Stifte, hvorved der er betalt mellem 30 og 40,000 Rd. i Afgift til Staten. Men vi, som ere i dette Tilfælde, kunne umulig forsvare at give en Trediedeel hvort af det, som vore Børn og vore Arvinger skulle have; ja, vi ville endog, naar der er Gjæld paa Godset, naar der er Baand derpaa, saa at vi skulle afbetale Noget, hvergang vi følge, ikke engang kunne udrede det; det vilde

være en Umulighed, vi vilde komme til at løse fra det. Jeg skyder mig derfor ind under Grundlovens § 82 og beder den at bevare mig og Mine fra at lide et saadant Tab. Var det endda Staten, der endelig skulde have en saadan Deel af vor Formue, saa kunde jeg være villig til at gaae ind derpaa, naar den kun ikke gik videre, thi saa bliver jeg dog selv Parttager dert, saa kom jeg til at nyde Godt deraf i samme Forhold som enhver anden Mand. Jeg skal saaledes indskyde mig under Grundlovens § 82, og jeg skal endnu gjøre opmærksom paa een Ting, nemlig, at, dersom man berører Grundloven paa den Maade, som den her bliver berørt, saa vil man jo komme ind paa et uretligt Standpunkt, saa vil man svække Retsgrunden. Jeg er ikke Jurist og kan derfor her alene udtale min Overbeviisning; men det skulde være mig meget kjært, da vi jo her i Salen have den Gæde at have Nøsten af Retsvidenskabens Dyrkere, Mænd, der ikke alene ere i Besiddelse af juridisk Kundskab, men som have indsuget denne paa en saadan Maade, at de ikke ville Andet end Ret og Retsfærdighed, først at høre af dem, hvorledes de opfatte Stillingen, og dernæst ligeledes at høre den høitærede Ministers Udtalelse herom, før end jeg bestemmer, til hvad og i hvilken Retning jeg vil give min Stemme.

Schestedt-Juhl: Jeg beklager, at jeg ikke horte Begyndelsen af Discussionen; hvad jeg horte af det Foredrag, der blev holdt af det ærede 10de kongevalgte Medlem (Rosenørn-Teilmann), kan jeg i Et og Alt tiltræde; men jeg onsker dog ganske kort at udtale mig om denne Sag. Jeg er ingen Beundrer af Fæsteforholdet i dets nuværende Stikelse. Jeg betragter det ganske vist som en Modvægt mod den allfor vidt drevne Udflykning, som vi nu mere og mere komme hen til, og som Folk, der kunne og ville see lidt ud i Fremtiden, vistnok neppe hilse som noget meget Glædeligt; men selve Forholdet er nu ikke mere tidssvarende. Det patriarkalske Forhold, som maaffee engang har bestaaet mellem Godseiere og Fæstere, har jeg i de 30 Aar, i hvilke min Sukommelse naaer tilbage, desværre al-